

הזדהות והבנה

ניצולי שואה מתנדבים לסייע באיסוף שמות הנספים

מאת דבורה ברמן

המתנדבים מטפחים את הקשר המיוחד שנרקם בתהליך עם ניצולי השואה, והם גאים בתרומתם למפעל הזיכרון הלאומי

המתנדבים אורה לשם (משמאל) ואורי סלע (מימין) מסייעים באיסוף שמות הנספים בשואה בבית פרטיה במרכז הארץ.

■ עבור עליזה שומרון, העזרה שהיא מגישה לניצולי שואה להנציח את יקיריהם שנספו בשואה היא אך טבעית. מכיוון שהיא עצמה ניצולת שואה, היא מבינה את הסבל שהניצולים נאלצו לשאת, ובזכות ההזדהות וההבנה שהיא חשה כלפיהם, היא מצליחה להקל על חבריה הניצולים: "בכל השנים מאז השואה אני מרגישה מחויבות גדולה למסור עדות ולתרום למפעל הזיכרון", שומרון מסבירה. "מחויבות למי? גם להם – האנשים שאינם – וגם לעצמי. כשאני עוזרת לניצולי שואה אחרים, אנחנו מבינים זה את זה. אין לי צורך להסביר את עצמי, מראש יש הבנה בינינו וידע משותף. אני מבינה את הבעיות שלהם, את המצוקות שלהם, אני מזדהה אתם, ויש לי הרבה כוח לעודד אותם. הם נינוחים אתי ונעלבים פחות". פרויקט איסוף שמות הנספים בשואה מכשיר מתנדבים בישראל וברחבי העולם לסייע לניצולי השואה ולבני דורם להנציח את שמות יקיריהם

"ניצולי שואה מודים לנו שהגענו אליהם, ולולא עשינו זאת, הם היו חיים בתחושה של החמצה, נושאים בנטל הכבד".

דאשה ריטנברג איבדה את רוב משפחתה בשואה ובמשך שנים רבות לא אזרה אומץ ולא מילאה דפי עד מכיוון שלא היה בה הכוח להעלות על הכתב את שמותיהם של יקיריה: "יש לי יותר מדי שמות. אמנם ארגונים יצרו אתי קשר ועודדו אותי לעשות כן, אך היה לי קשה למלא את הדפים". העזרה והחמלה שריטנברג זכתה לקבל ממתנדבת פרויקט איסוף השמות הן שאפשרו לה להתמודד עם משימת ההנצחה. "אני חושבת שהרגשתי פחות עצורה ויותר משוחררת לשבת בביתי, ליד השולחן שלי. המתנדבת הייתה אישה חמה ונעימה, היה לי קל יותר, היא נראתה לי

שמספרם של בני הדור שהכיר את הקרבנות הולך ופוחת, כן הולך וגובר הצורך לתעד את שמותיהם ולהבטיח את זכרם.

המתנדבים עוברים הכשרה ביד ושם ואחר כך יוצאים לביקורי בית אצל ניצולים. בביקורים אלו נדרשת מהם רגישות רבה מאוד על מנת לעזור לניצולים לעבור בעדינות את התהליך הכואב של פתיחת הפצעים הישנים מן המלחמה ושל ההתמודדות עם האבדן והאבל מלפני יותר מ-60 שנה. רכזת המתנדבים של פרויקט איסוף שמות יעלה קופר, המופקדת על תיאום הכשרת המתנדבים ועל התאמתם למוסרי שמות פוטנציאליים הזקוקים לסיוע, מספרת כי ניצולי שואה מביעים שוב ושוב את תודתם ואת הערכתם למתנדבים שסייעו להם:

אף שהכאב על יקיריה שאבדו בשואה ימשיך ללוות אותה תמיד, דאשה ריטנברג

מצאה נחמה בכך שהנציחה את משפחתה

ומכריהם אשר נספו בשואה בתיעוד שמותיהם בדפי העד, וכן בתצלומים שלהם ובמידע ביבליוגרפי על אודותיהם, אם יש. כמו שומרון, רבים מהמצטרפים לפרויקט חשוב זה הם עצמם ניצולי שואה. ככל

פרויקט איסוף שמות הנספים בשואה – עכשיו באינטרנט

■ בעת האחרונה הועלה לאתר יד ושם תת-אתר בעברית (www.yadvashem.org/names_heb/index) שמציג את הפעילויות בפרויקט איסוף שמות הנספים בשואה.

בתת-האתר יש מידע על ההתנדבות בפרויקט, הנחיות כיצד לקבל סיוע במילוי דפי עד ודפי ניצול ועוד.

יותר מ-350,000 שמות נאספו עד כה מספרי "יזכור" מאת צבי ברנהרדט

מ-260,000 שמות בפרויקט זה כבר הוספו למאגר השמות, ועוד כ-100,000 מחכים לעריכה.

בעת האחרונה יצא לדרך פרויקט התנדבות חדש שמטרתו לאסוף שמות מספרי זיכרונות של ניצולי שואה. אמנם בספרים אלו יש בדרך כלל מעט שמות (לעומתם בספרי "יזכור" יש בדרך כלל מאות שמות), אך יש בפרויקט החדש והשאפתני הזה כדי ללמד על המחויבות של יד ושם לשחזר את שמותיהם ואת זהותם של כל אחד מקרבנות השואה.

הכותב הוא סגן מנהל שירותי מידע ויעץ וראש יחידת עיבוד הנתונים בהיכל השמות.

■ מאז שנות ה-50 יש ושם אוסף ספרי "יזכור" שהוציאו לאור ארגוני ניצולים המייצגים את שרידיהן של קהילות יהודיות שחרבו בשואה. היום יש יותר מ-1,200 ספרים כאלו בספריית יד ושם, והם מרכיבים את האוסף הגדול בעולם של ספרי "יזכור".

ברבים מספרים אלו רשימות נספים של בני הקהילה שרצחו הנאצים ועוזריהם. את הרשימות כתבו חברי הקהילה ששרדו. בשנת 2002 גייס היכל השמות ביד ושם מתנדבים כדי להקליד שמות אלו בפורמט דיגיטלי (ממוחשב). זאת כדי שיהיה אפשר לכלול אותם במאגר המרכזי של שמות קרבנות השואה. יותר